

УДК 633.854.78

Вивчення вмісту жирнокислотного складу олії олеїнового та лінолевого типу соняшнику однорічного (*Helianthus annuus* L.)

О. В. Топчій

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна,
e-mail: ototchiy1992@gmail.com

Мета. Визначити особливості накопичення жирних кислот олії соняшнику однорічного за олеїновим та лінолевим типом на основі всебічного дослідження властивостей соняшнику високоолеїнових та класичних сортів. **Методи.** Польовий, лабораторний, порівняння та узагальнення. **Результати.** Подано результати вивчення особливостей накопичення вмісту олеїнової кислоти в сортах соняшнику однорічного. Відповідно до класифікатора показників якості ботанічних таксонів, сорти яких проходять експертизу на придатність до поширення, сорт належить до високоолеїнових, коли вміст олеїнової кислоти >60,0%. У сортів соняшнику, вирощених в зоні Степу та Лісостепу, в середньому вміст олеїнової кислоти становить 83,6%, в свою чергу вміст лінолевої кислоти – 7,1%. Таким чином дані сорти належать до високоолеїнових. Залежно від пунктів дослідження, де вирощували сорти, в зоні Степу мінімальний вміст олеїнової кислоти складає 66,3%, максимальний – 87,5%, в зоні Лісостепу – від 63,1% до 87,8%, вміст лінолевої

кислоти – 4,0–23,6% в зоні Степу та 3,3–18,8% – в Лісостепу. Сорти соняшнику, де вміст олеїнової кислоти – 18,7%, а вміст лінолевої – 68,2% в зоні Степу та 15,7% олеїнової та 70,0% лінолевої кислоти в зоні Лісостепу належать до класичних сортів або сортів лінолевого типу. Залежно від пункту дослідження в зоні Степу в сортах з лінолевим типом, мінімальний уміст олеїнової кислоти складає 9,6%, максимальний – 46,2%, вміст лінолевої кислоти від 42,0% до 74,6%, в зоні Лісостепу – 8,7–57,3% олеїнової та 30,7–77,7% лінолевої кислоти, відповідно. Встановлено, що вміст олеїнової кислоти у високоолеїнових сортів, вирощених на дослідних полях Українського інституту експертизи сортів рослин, знаходиться в межах від 63,1% до 87,8%. **Висновки.** Проведені дослідження дозволили встановити, що у високоолеїнових сортах соняшнику вміст олеїнової кислоти в середньому становить понад 82%, вміст лінолевої – до 15%. Сорти соняшнику лінолевого типу в середньому містять до 20% олеїнової кислоти та до 70% лінолевої.

Ключові слова: соняшник; жирнокислотний склад; олеїнова кислота; лінолева кислота; олеїновий тип; лінолевий тип.

Oksana Topchii
<http://orcid.org/0000-0003-2797-2566>

УДК 633.14

Динаміка вмісту білка та числа падіння жита посівного озимого (*Secale cereale* L.) в розрізі ґрунтово-кліматичних зон в середньому за 2017–2019 рр.

О. В. Топчій*, С. О. Ляшенко

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна,
*e-mail: ototchiy1992@gmail.com

Мета. Визначити основні показники якості зерна жита посівного озимого, а саме вмісту білка та числа падіння залежно від ґрунтово-кліматичної зони та року дослідження. **Методи.** Польовий, лабораторний, порівняння та узагальнення. **Результати.** Подано результати вивчення показників якості зерна жита посівного озимого. Основним показником якості зерна жита є вміст білка. В середньому, залежно від

зони вирощування вміст білка становить 7,0–11,6%. У 2019 р. в зоні Лісостепу вміст білка в сортах жита збільшився на 1,0% порівняно з 2017 р. та становив 10,4%, в зоні Полісся – на 1,5%. В зоні Полісся значення нижчі, порівняно із зоною Лісостепу. Так, у ґрунтово-кліматичній зоні Лісостепу в 2017 р вміст білка складав 9,4%, в 2018 р. – 10,3% та в 2019 р. – 10,4%; в зоні Полісся у 2017 р. – 8,0%, у 2018 р. – 9,3% та в 2019 р. – 9,5%. На хлібопекарські якості зерна жита впливає показник числа падіння (ЧП). Число падіння характеризує стан вуглеводно-амілазного комплексу зерна та для забезпечення хлібопечення має становити 80–200 с.

Oksana Topchii
<http://orcid.org/0000-0003-2797-2566>
Svitlana Liashenko
<https://orcid.org/0000-0002-6371-230X>